

УДК 378.14

І.В. СЕРЕДА

м. Миколаїв, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА

У статті розглядається проблема розвитку педагогічної майстерності майбутнього викладача у контексті використання сучасних педагогічних технологій.

Ключові слова: педагогічна майстерність, майбутній викладач, сучасні педагогічні технології.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Важливим аспектом у розв'язанні завдань розвитку професійної майстерності майбутніх викладачів є глибоке розуміння ними тенденцій розвитку вітчизняної та світової сучасної освіти, використання різних моделей здобуття знань з метою підвищення якості навчання, вибір найбільш ефективних педагогічних технологій у професійній діяльності.

Технологічний підхід в Україні і світі бере свій початок ще у 30-х роках ХХ століття. Його розвиток відбувався різними шляхами і зазнав кілька важливих етапів. Проте найбільший інтерес для нашого дослідження має сучасний етап розвитку педагогічних технологій, який розпочався у 80-х роках минулого століття та триває дотепер. Він пов'язаний з фундаментальними та прикладними дослідженнями щодо розвитку та впровадження найбільш відомих і перспективних педагогічних технологій таких учених, як: В.П.Беспалько, В.М. Кларин, О.М.Пехота, Г.К.Селевко, І.П.Підласий, М.В.Гриньова, Н.Е.Шуркова та ін.

Аналіз досліджень за проблемою. Сьогодні освіта України відходить від тотальної уніфікації навчально-виховного та управлінського процесів, реформується на засадах демократизму, національної спрямованості, гуманізації, особистісної та суб'єктної орієнтації, технологізації. У сучасних наукових дослідженнях активно розглядаються особливості розвитку вищої освіти, в тому числі університетської (В.Г.Кремень, О.Я.Савченко, О.В.Глузман, Т.І.Левченко та ін.), про-

блеми її гуманізації та гуманітаризації (І.А.Зязюн, Г.О.Балл, Є.С.Барбіна, В.М.Доній, В.О.Зайчук, Т.І.Койчева, В.Г.Кузнецова, Н.Г.Ничкало та ін.); формування творчої, соціально активної особистості (Н.В.Кічук, С.О.Сисоєва, В.Л.Федяєва та ін.). Проте недостатньо висвітленим у теоретичному аспекті залишається технологічний підхід як важлива умова розвитку педагогічної майстерності сучасного викладача.

Метою статті є аналіз проблеми розвитку педагогічної майстерності майбутнього викладача у контексті використання сучасних педагогічних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна майстерність традиційно визначається науковцями як певний комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності викладача [3]. Вона виступає ознакою високого рівня професійної діяльності. Від загальної практики її відрізняє передусім інноваційний підхід, спрямований на постійне підвищення якості педагогічного процесу.

Наголошуючи на необхідності формування педагогічної майстерності викладача університету, не можна обминати один важливий аспект. У той час як проблема формування педагогічної майстерності вчителя вирішується в ряді класичних та педагогічних університетів (понад 20 років викладається дисципліна “Основи педагогічної майстерності”), стосовно викладача це здійснюється лише ситуативно. А у ВНЗ непедагогічного спрямування не здійснюється взагалі. А між тим, педагогічний вплив викладача університету, звичайно, відрізняється від впливу шкільного вчителя. Він набагато складніший. Майстерності викладача робить виклик високий освітньо-інформаційний рівень сучасного студента, який є похідним від доступу до мережі Internet. Характер стосунків між викладачами та студентами значно змінюється під час навчання. Так, на 5-му курсі студент – це вже молодший колега, який незабаром прийде до освітнього закладу чи буде займатися науковою діяльністю.

Тому ми вважаємо, що майстерність викладача виражається, по-перше, у його вмінні вести студента шляхом наукового пошуку. По-друге, у вмінні активізувати мислення студентів в умовах великої аудиторії, швидко реагувати на

її психологічну атмосферу, влучно відповідати на поставлені в ході лекції запитання та зауваження. Педагогічна майстерність викладача виявляється також у вмінні працювати в умовах високого розумового та емоційного напруження, здатності знаходити оптимальні рішення у нештатних ситуаціях і зберігати при цьому витримку і самовладання.

Педагогічна майстерність викладача передбачає не лише високий рівень його професійної компетентності, а і розвиток відповідних особистих якостей – комунікативності, гуманності, емпатії, мобільності, креативності та ін. Важливою складовою педагогічної майстерності викладача виступає досконале володіння педагогічною технікою та оптимальне використання сучасних технологій навчально-виховного процесу. Сучасний викладач університету, викладач-технолог, повинен, на нашу думку, володіти наступними особистими і професійними якостями:

- сприймати як особисту цінність ідеї гуманізації, технологізації та персоніфікації професійно-педагогічної підготовки в університеті;
- володіти змістом педагогічної освіти, орієнтованої на ідеї технологічного підходу та європейський стандарт у вищій освіті;
- бути технологічно компетентним, тобто володіти сучасним арсеналом педагогічних технологій та вміти ефективно їх використовувати у професійній діяльності, поєднуючи принципи технологічності та творчості;
- вміти забезпечувати суб'єкт-суб'єктний характер стосунків викладача і студентів, вести студентів шляхом наукового пошуку, знаходити оптимальні педагогічні рішення у нестандартних ситуаціях.

Майстерність викладача визначається великою мірою його вмінням сучасної організації навчально-виховної діяльності і тих відносин, що складаються в процесі цієї діяльності. Тому важливим для ефективного особистісно-професійного розвитку студентів ми вважаємо не лише організацію різних видів, форм і методів роботи, а й ту систему відносин, які складаються між викладачем і студентом: їх спрямованість, характер, методи і прийоми взаємодії.

У підготовці магістрантів Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського при викладанні курсу “Педагогіка вищої школи” вивчається тема “Педагогічна

майстерність сучасного викладача університету”, в межах якої розглядається структура та напрями її підвищення. На практичних заняттях дискутується проблема “Майстерність читання сучасної лекції”, аналізуються показники цієї майстерності, серед яких, наприклад, виходить на перший план використання викладачем комп’ютерного проектора та здатність підготувати презентацію матеріалу, вміння організувати пізнавально-творчу самостійну роботу студентів.

Однією з умов розвитку педагогічної майстерності майбутнього викладача в магістратурі є особистісно орієнтована організація стажування магістрантів. Також це здійснюється під час проведення традиційних “Магістрантських читань”, на яких обговорюються особливості застосування новітніх педагогічних систем та технологій.

Ще більше актуалізує проблему педагогічної майстерності сучасного викладача реалізація кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВНЗ, оскільки вона передбачає поєднання інтерактивного, проблемного, модульного навчання, проектування. Завдяки досить жорстким вимогам до самостійної роботи студентів (обов’язковість щоденної самостійної праці, опосередковане керівництво нею професорами і доцентами), складовою педагогічної майстерності повинна стати добре продумана та гнучка у використанні система поточного, рубіжного та підсумкового комп’ютерного контролю. В умовах збільшення частини самостійної роботи студента нового сенсу набуває технологія створення ситуації його успіху та педагогічної підтримки. Отже, сьогодні, як ніколи, назріла необхідність системного вдосконалення педагогічної майстерності викладача вищої школи, і особливо такого, чия педагогічна підготовка в університеті вмщувалась у межах одного навчального семестру. Важливим кроком на цьому шляху має стати створення навчальної дисципліни для магістрантів, яка б інтегрувала всі аспекти розвитку педагогічної майстерності сучасного викладача університету.

Висновки. Таким чином, розвиток педагогічної майстерності викладача вищої школи на сучасному етапі неможливо уявити без поєднання принципів технологічності і творчості. Педагогічна майстерність викладача виступає сьогодні як важлива складова якості вищої освіти. Вона виявляється не

лише у реалізації засвоєних ним новітніх педагогічних технологій, прояві моральної та інтелектуальної культури, але і як його бажання та спроможність бачити в особі студента свого молодшого колегу як у існуючій викладацькій діяльності, так і в подальшому науковому пошуку.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.: Либідь, 1998. – 558с.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль: Наукова книга, 2004. – 384 с.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії. – К., 1997. – 302 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті // Освіта України. – 2001. – № 29. – с. 4–6.

И.В. СЕРЕДА

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО
РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА
БУДУЩЕГО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ**

В статье рассматривается проблема развития педагогического мастерства будущего преподавателя в контексте использования современных педагогических технологий.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, будущий преподаватель, современные педагогические технологии.

I.V. SEREDA

**PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AS A MEAN OF A FUTURE
TEACHER PROFESSIONAL SKILL DEVELOPMENT**

The article surveys the problem of a future teacher professional skill development in the context of the contemporary pedagogical technologies.

Keywords: pedagogical skill, future teacher, contemporary pedagogical technologies.